

Izhaja vsak četrtak
in volja s poštnino
tudi in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Haročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroška
ulica št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Dobrotinski hotel, slo-
venskega društva do-
živajo list brez po-
štnine naročnina.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prejemniki listi dobijo
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Kopirani se ne vra-
čajo, nplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če so natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 52.

V Mariboru, dne 25. decembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Ob novem letu.

(Vabilo na naročbo.)

Z današnjo številko vzamemo slovo od starega leta. Šestintrideset let že izhaja naš list! Koliko nasprotstva, obrekovanja in zlobnosti se je nakopičilo proti njemu tekom teh dolgih let! — Toda zavest, da se borimo za resnico in za pravico, je premagalo vsa nasprotstva, vse ovire. List se je vedno bolj širil, vedno več naročnikov pridobival, tako, da sedaj že v 6000 iztisih izhaja med naše verno slovensko ljudstvo. — In komu se imamo zahvaliti, da nismo omagali v tem boju? Našim zvestim naročnikom in prijateljem, ki so vodilne misli našega lista širili tudi med svoje sosede ter s tem pomagali širiti pravo versko in narodno izobrazbo. Imamo naročnike, ki so že 30, tudi 36 let naši zvesti naročniki, pravcati »veterani« v naših vrstah!

Vsakdo pa lahko opazuje, da se tudi brezverski in profinarodni časniki vedno bolj širijo. Zastonj ga vsiljujejo ljudstvu, samo da dosežejo svoj namen, da mu polagoma napolnijo srce s strupom, z mržnjo do slovenskega naroda in svete vere. Laskajo se ljudstvu na vse mogoče načine, postavljajoč se za njegovega zaščitnika. Vse z namenom, da bi ga pridobili zase, da bi napravili iz njega verskega in narodnega odpadnika. Zraven pa blatijo naše narodne in verske voditelje ter hujskajo proti njim. Kake nasledke ima tako hujskanje, videli smo tekom tega leta, ko so s takim strupom napolnjeni ljudje ubili svojega lastnega dušnega pastirja!

Katoliško slovensko ljudstvo! Z ozirom na neprestane napade na našo vero in jezik, ti kličemo: Vstani iz brezdelavnosti, vzdrami se iz narodnega spanja! Vstani ter pridene naše vrste bojevat se za naše verske in narodne svetinje! Naš list se v tem smislu bojuje že leta in leta. Somišljeniki, pomagajte nam v tem boju, skrbite, da bo prišel list v slehrno slovensko hišo, da bode ves naš narod spoznal, kdo je njegov prijatelj, kdo sovražnik. Agitirajte za katoliško časopisje, da obvarujete sebe in druge pred uplivom verskih in narodnih nasprotnikov.

Naša edina želja je, da bi slovenski kmet sprevidel, kje je resnica, kje je laž. Nam ni za dobiček, za to nismo in ne bomo po »Štajerčevem« receptu naročnina zvišali, ampak čeravno imamo veliko več stroškov s tem, da izdajamo »Naš Dom« brezplačno kot prilogo, ostali bomo pri starem, tako da bode tudi prihodnje leto veljal »Slov. Gospodar« s prilogo »Naš Dom« celo leto 4 K, pol leta 2 K, četrt leta 1 K.

Upamo, da nam ostanejo vsi stari naročniki zvesti ter da si bodo prizadevali pridobiti vsak vsaj še enega novega naročnika.

Vsem našim naročnikom, dopisnikom, prijateljem in somišljenikom želimo vesele božične praznike in srečno novo leto

Uredništvo in upravništvo
„Slov. Gospod.“

Državni zbor.

Dunaj, 22. decembra 1902.

Krošnjarstvo.

Prebivalci tistih krajev, ki so že od nekdaj se pečali s krošnjarstvom, so v novi postavi prejeli staro pravico, da se smejo s temi svojimi posli pečati tudi nadalje. Da, dovolilo se jim je še več. Če ne morejo svoje robe sami nositi, jo bodo smeli celo po svetu voziti. Istotako bodo smeli še tudi nadalje ogrski Slovaki romati po naših deželah in vezati lonce itd.

Terminska kupčija z žitom na borzi.

Bralcem »Slov. Gospod.« je znano, da se je v poslanski zbornici pri posvetovanju § 12 te postave sprejel predlog dr. Schöperferja z enim glasom večine, (94 glasov proti 93.) vsled katerega naj bi se postavila prepovedala, da se na vse take načine, kakor se je zadnjih 30 let goljufiva kupčija z žitom na borzi vršila, v prihodnje več vršiti ne sme. Manjšina državnega zbora, med njo tudi Jugoslovani, so zahtevali, da se vsled § 12 te postave prepusti pravica vladi, katera naj v prihodnje prepoveduje raznovrstne načine te goljufive spekulacije. Bistveno ste toraj večina in manjšina zahtevala isto. Že takrat, ko se je z enim glasom večine določilo, da so prepovedani vsi nekdanji načini te borzne kupčije z žitom, se je domnevalo, da gosposka zbornica ne bo hotela pritrčiti temu sklepu poslanske zbornice. In res, tako se je tudi zgodilo. Gosposka zbornica je pritrčila predlogu manj-

Listek.

Jakova fotografija.

Prevel Višnjevicki.

»Kaj se že vse dandanes v mestu in po svetu ne dogaja in iznajde — to ni več kristijansko! Niti verjeti ni, če človek sam tega na lastne oči ne vidi. Mislite si samo, tam imajo nekaka kolesa, čisto ozka, na to vrtalo se vsedeš, malo pritiskaš z nogami, in leti ti kot sam živ hudir. — Pa v to nebodigatreba kolo ni vprežen ne konj niti osel; ako bi bil vsaj pes, bi še človek nič ne rekel, ali tako ni nič, popolnoma nič... hudiman leti sam... Od početka sem mislil, da je parni železniški stroj, vendar nisem nikjer opazil dima, in lokomotivovodja je bil popolnoma trezen.«

Tako je razlagal na dolgo in široko Joža v krčmi pri »Rudečem repu« svojim tovarišem.

»In vse to še ni nič proti fotografu.« pripomni Jaka; »veš, to te naslikajo s kožo in lasmi, od nog do glave, ravno tako, kakoršen si... Ne potrebujejo nobene barve, nobenega čopiča, in vsa coprnija ne traja dalje kot pol dneva — pa si že naslikan...! Veš, to ti prime fotograf črno škatljo...«

notri ni nič, čisto nič, razven malo črnega zraka.

Umetnik vtakne glavo v to škatljo, nato ti nakrat skočijo kvišku mala vratica, ravno tako kakor pri žepni uri, če pritisneš na pero — in eden, dva, tri, — pa si že notri kakor miš v pasti, in nikdar več ne prideš ven...

Nato nese ta fotograf tisto škatljo s teboj vred v temno kamrico.

Ne traja dolgo, kar ti že prinese podobo in še celo v lepem okvirju! Niti misliti si ne moreš, kako hitro je to gotovo. Pa po obrazu in rokah si še črn, kot bi te bil iz dimnika potegnil ali kot jutrovski kralj Gaspard pri betlehemskih jasicah... In celi teden, dan za dnem, te mora potem fotograf umivati z milom in sodo, dokler nisi bel... Ko je to dovršeno, si na podobi ravno tak, kakor v resnici — tu ti ne manjka noben las, nobena bradavica, popolnoma nič!... Ko je prva podoba gotova, začne z drugo, seveda gre ta hitreje; daš si lahko napraviti tisoč, ali pa še več slik. Toda to stane, stane, stane, moj ljubi!... Če si pa prav zvit, potem lahko na eni podobi dobiš kar nakrat več svojih slik kakor eno...

Ne sme se namreč človek ustrašiti, če fotograf tam kriči in vpije, kot bi mu kožo drl: sedaj mir, popolnoma mir!... Ako pa

ti malo mencaš in sučeš z glavo, ko skačejo tista vratica sem in tja, kjer je menda sam hudir, Bog nas ga varuj in vsi sveti nedolžni otročiči, katere je dal Herodež poklati, dobiš pet ali pa še več obrazov na podobo in to ne stane nič; samo zvit moraš biti — zvit!

Vse se smeje, najbolj pa Miha, veliki hlapec pri »Rudečem repu«.

»Ti, Jaka, ali si se že ti dal slikati, da tako dobro vse veš?« vpraša Šima.

»Pri moj zeleni, ne še, pa mojo babnico sem hotel dati enkrat... To se je pa tako zgodilo: moja Jera je še najpridnejša med vsemi babnicami, ali enkrat jo je šment obsedel, da ni celih pet tednov nič govorila. — Ako je pa baba enkrat obsedena, potem jo je že težko ozdraviti. Škropil sem jo z blagoslovljenim polenom, molil na vse načine in vse, kar sem znal, pa vse ni nič pomagalo. — Hrt je molčal in ni rekel niti »ne« niti »da«. — Še če sem jo pozdravil, mi ta babji hudir ni nič odgovoril in vse to zaradi tega, ker si je vtepla v bučo, da sem enkrat baje prišel pijan domov; sicer sem bil takrat trezen, kakor na sam sveti božič. — Ko sem že vse načine poskusil, da preženem hudimana, kar mi pride pametna misel. — Čakaj, si mislim, ti trmoglavost babja, te bom že ozdravil. — Šel sem v mesto k fotografu in sem mu dejal:

šine poslanske zbornice, da se toraj vladi prepusti, naj vse mogoče načine terminske kupčije z žitom prepoveduje. Čudno je to, da se je našel v krščansko-socijalni stranki mož, kateri je pri obravnavi o tej žitni kupčiji v poslanski zbornici pobijal predlog svojega tovariša krščanskega socijalca dr. Schöpferja. Ta mož je dr. Pattai. Z vso bistroumnostjo je dokazoval 18. decembra dr. Pattai, da je predlog njegovega tovariša dr. Schöpferja nespameten, da je veliko bolj primeren predlog manjšine državnega zbora, oziroma sklep gosposke zbornice, da se namreč vladi prepusti, raznovrstne načine špekulacije z žitom prepovedovati. Poprejšnji sklep državnega zbora sta zagovarjala vsemnški poslanec Iro in pa nemški poslanec Peschka. Pri teh govorih je prišlo do strastnih napadov na poljedelskega ministra in konservativnega poslanca Hagenhoferja. Pri glasovanju je bil odklonjen poprejšnji sklep poslanske zbornice s 170 proti 93 glasovom. Potem se je sprejel predlog poprejšnje manjšine državnega zbora, oziroma sklep gosposke zbornice. Ni dvoma, da bo presvitli cesar to za kmetijstvo velevažno postavbo potrdil v kratkem.

Podpore vsled uim poškodovanim okrajem.

V tem zasedanju se je že enkrat poslanska zbornica pečala z brezštevilnimi prošnjami in nujnimi predlogi za podporo tistim okrajem, kateri so bili letos po vremenskih nezgodah poškodovani. Takrat se je med drugimi priporočilo vladi, naj skrbi za poškodovane pri Sv. Florjanu, pri Sv. Petru pod Gorami, pri Sv. Lenartu poleg Jurjevega kloštra in pri Sv. Rupertu nad Laškim. Sprejela se je potem v poslanski zbornici postavba, vsled katere ima vlada pravico 3 milijone 900.000 K razdeliti med poškodovance. V zadnjih dneh so pa razni poslanci vložili zopet nove nujne predloge za take poškodbe. Med drugimi se je za slovenski Štajer vložil predlog za posestnike v Sevnici in Dobjem. 18. decembra se je pečala zbornica s temi nujnimi predlogi in dotičnimi prošnjami. Nujnost teh predlogov se je v zbornici sprejela. Vladi se je naročilo, naj poizveduje o bedi ljudstva v dotičnih krajih in pomaga v sili, kolikor to za potrebno spozna.

Znižanje cene za živinsko sol.

Živinorejci so po svojih poslancih že od leta 1897. sem vedno zahtevali, naj se cena živinske soli primerno zniža. Dne 17. decem. t. l. je vlada ustregla tej želji ter predložila poslanski zbornici načrt postavbe, po kateri

se ima cena živinske soli od 1. febr. 1903. znižati od 10 na 6 K za meterski stot. Precej drugi dan, 18. decem., je poslanska zbornica potrdila to postavbo.

Vinska klavzula.

Že zadnjič je povedal «Slov. Gospodar», da je v imenu Slovanske zveze dalmatinski poslanec Bianchini ostro prijel vlado, zakaj ne odpove nesrečne pogodbe z Italijo, vsled katere se uvaža laško vino na škodo domačemu avstrijskemu. Ravno tako je dan pozneje katoliški poslanec župnik Schrott v imenu nemške katoliške stranke zahteval od vlade, da se mora pred novim letom ta pogodba Italiji odpovedati. Pozneje je isto storil v imenu krščanskih socialcev poslanec Schrafel. Ministrski predsednik dr. pl. Körber je v zadnji seji dne 18. decembra v imenu vlade odgovoril, da se bojo koristi avstrijskih vinorejcev pri sklepanju novih pogodb z Italijo varovale. Še bolj odločno kakor avstrijski minister je isto naznanil v budapeštanski zbornici ogerski minister, rekoč, da se z bodočim novim letom odpove vinska klavzula Italiji. To bodi v naznanilo onim slovenskim okrajnim zastopom in vinorejskim društvom, katera so se po slov. državnih poslancih v tej zadevi obrnila do vlade. Poslanci so dotične pismene prošnje in brzoglavke izročili trgovinskemu ministru z nujno zahtevo, da se upelja stara carina za laško vino z 20 gl. v zlatu.

Sklep državnega zbora.

V četrtek, dne 18. decembra je imela poslanska zbornica zadnjo sejo v tem letu. Zavoljo prepira med Nemci in Čehi se državni proračun za drugo leto ni napravil in se tudi ni obravnavalo o vladni predlogi zastran povišanja vojaških novincev in civilne liste. Vlada bo morala torej po drugi poti skrbeti, da sme pobirati davke. Ali bo to storila s pomočjo znanega § 14, ali bo cesar samovlastno dovolil začasno pobiranje davkov brez ozira na ta paragraf, je danes še neznano. Kdaj se snide zopet državni zbor, še ni določeno. Nekateri trdijo, da se to zgodi med 10. in 15. januarjem.

Češko-nemška sprava.

Na znane predloge nemško-čeških poslancev so obširno odgovorili Čehi. Priznali so potrebo nemškega jezika pri vojni. V drugih rečeh pa oporekajo zahtevam nemških poslancev. Izjavljajo, da so pripravljeni pogajati se z Nemci. Zdaj ob odgodbi državnega zbora se bojo vršile nove razprave med obema strankama. Toda če sklepamo po izjavah nemških časnikov se bo premirje težko

doseglo. Češko spomenico so podpisali mladočeški poslanci, trije češki katoliški poslanci, člani Slovanske zveze in češki konservativni veleposestniki, češki radikalci in agrarci (zastopniki kmetijskih koristih) pa spomenice niso hoteli podpisati.

Politični ogled.

Zborovanje zveze kmetijskih zadrug se je vršilo dne 14. decembra t. l. na Dunaju. 2008 zadrug iz Češke, Moravske, Šlezije, Sp. Avstrijske, Gornje Avstrijske, Štajerske, Koroške, Tirolske in Predaleške so poslale svoje zastopnike. Za zvezinega predsednika je izvoljen dr. Pavel vitez Störck, zastopnik zadrug na Štajerskem.

Novi vojni minister. Sedanji vojni minister baron Kriehamer je šel v pokoj. Na njegovo mesto je imenovan feldmaršallajtnant vitez Pitreich, rodом Ljubljčan. Novega ministra hvalijo, da je zelo izobražen, dovteten za nove misli in dobrodušnega občevanja. Za baronom Kriehamerjem se ne bo potočilo mnogo solz. Njegovo protislovansko mišljenje se je pokazalo posebno, ko je dal hudo kaznovati rezerviste pri kontrolnih zborovanjih, ako so se javljali v materinem jeziku. Ker se baron Takoli ni hotel dvobojevati, — dvo boj je po božjih in državnih postavah prepovedan, — in ker je grof Ledohovski odobral zadržanje Takolija, je obadva spodil od vojaštva. Baron Kriehamer se je tudi dolgo branil, da bi potreščine za vojaštvo nakupoval pri kmetih in majhnih obrtnikih. Zdaj je šel ta mož v pokoj, ki si ga je že dolgo zaslužil.

Ruski minister v Avstriji. Dne 28. t. mes. bo prišel ruski minister za zunanje stvari, grof Lamsdorff na Dunaj. Prej se bo še mudil v Sofiji in Belemgradu. Kakor smo že poročali, se bo Lamsdorff posvetoval z našim ministrom Gulohovskim, kako udušiti nemir v Macedoniji. Prihod ruskega ministra na Avstrijsko, je veselo znamenje, da se Rusija in Avstrija vedno bolj bližata v prijateljstvu. Še ni dolgo let, ko so bile med Avstrijo in Rusijo zelo napete razmere in se je na mejo proti Rusiji pošiljal polk za polkom. Takrat so švabski hujskači netili sovraštvo do Rusije, da so se na drugi strani lahko bolj odkrito oduševljevali za zaveznika v Nemčiji. Tlačeni Slovani v Macedoniji se zatekajo sedaj v Bolgarijo, kjer živi že veliko macedonskih beguncev, seveda v veliki bedi. Zato je bolgarsko sobranje dovolilo 55.000 frankov za podporo macedonskim beguncem.

»Ljubi gospod, ali bi hoteli mojo bable naslikati?«

»Prav rad«, je dejal, »ali kje jo imate?«

»E, kje neki bo«, sem rekel, »v mojem žepu že ne, temveč doma za pečjo sedi.«

»Ona mora priti sem.«

»Kaj? Nje niti z desetimi pari volov ne spravimo semkaj.«

»No, če noče priti sem, potem ne morem napraviti slike.«

»A tako«, sem djal in hotel iti. Pa fotograf mi reče: »Pa se pustite vi fotografirati.«

Malo je res manjkalo, da se nisem dal, ali stvar mi je postala sitna, ko sem vse natanko prevdaril. — Veš, znašli so tudi že take stroje, da lahko tudi skrivnosti fotografirajo, za katere ve samo naše srce. Potem pa pride vse na dan, kaj si že vse v življenju narobe storil — Ako bi na primer tebe, Reza, tako fotografirali.«

»Beži, beži, ti prismoda!« je rekla Reza in se smejala.

»No, no, jaz samo postavim en primer. — Torej če bi tebe tako fotografirali, bi prišlo vse na dan, kolikokrat si možu žgance zabelila s kako drugo mastjo namesto s slanino, in kolikokrat si ga goljufala in pila skrivaj kavo in tako dalje in tako dalje. — No, no, pusti me, da dokončam... Stvar je kočljiva; vsega tega in še hujšega sem se

bal, češ, lump bi tudi moje dobre pa še skrivne lastnosti fotografiral — ker meščani so poredni — in veš, če bi vse moje dobre lastnosti in dobra dela prišla na dan, bi mi ne bilo ljubo, ker v katekizmu stoji, naj ne ve desnica, kaj levica dela. — Zatorej sem zgubil vso korajžo.«

»Pa mi tukaj poskusimo«, meni Šima, »fotografirati znam tudi jaz, in to tako dobro, kakor pravi fotograf v mestu.«

»Ti že ti... v skledi pri žgancih in kislem zelju«, ga zavrne Jaka.

»Če nočeš verjeti«, reče Šima, »pa poskusimo! Imam stroj, stane me sto goldinarjev... seveda znam samo na zunaj fotografirati, ker za fotografiranje znotranjih skrivnosti nimam priprav.«

»Ne, tega ti že nikoli ne verjamem, da bi ti znal slikati«, reče Jaka neverjetno.

»Če ne bom znal, plačam tri litre vina in še par klobas; če pa te bom znal, pa plačas ti ravno toliko in podoba te ne stane nič — ali velja, Jaka?«

»Velja! — Saj praviš, da me podoba nič ne stane!«

»Niti vinarja!«

Šima gre v čumnato, vzame ogledalo iz okvirja in je vtakne v žep. Nato gre v hlev, vzame svetilko, pa jo ovije v velik moder predpasnik.

V sobi se pa smeji in kričijo vsi vprek, ko vstopi Šima s svojim instrumentom. — Kravja dekla mora prinesiti skaf vode, Šima pa postavi svoj fotografski aparat, ki je bil z modrim predpasnikom dobro skrit, na dva stola.

Nato postavi Jaka v kot, mu pogladi lepo lase, ga potisne nato na desno, ga vleče nekoliko naprej — mu zravna glavo — »tako tako, sedaj je menda vse dobro.« Potem gre k stroju in ga naravna proti Jaku, potrka na steklu svetilke, odpre in zopet zapre vrata. Potem vzame iz žepa ogledalo in je vtakne pod oviti, modri predpasnik.

»Tako, Jaka, ko bom rekel: ena, dve, tri, moraš mirno sedeti, kakor primrznjen in nekaj zelo lepega si moraš misliti!«

»Nekaj zelo lepega? Na primer tisto, če bo moja babnica šla na božjo pot in tam ostala kaka dva dni... veš, to je zelo lepo.«

»Dobro, sedaj pa pazi in miren bodi!« Šima vtakne glavo pod predpasnik in šteje: »Ena, dve... tri!« — »Klep!« na pravi po steklu.

»Ga že imam«, se smeje Šima izpod predpasnika ter vzame instrument s stola in postavi vse skupaj v vodo.

Nato začne ribati in umivati, da mu je kar pot tekla raz čelo. Nakar zavije ogledalce v robec.